

Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen; Rol Dienst Terugkeer en Vertrek

Vertrekproces alleenstaande minderjarige vreemdelingen

De facilitering van het vertrek uit Nederland van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) vergt bijzondere zorgvuldigheid vanwege het kwetsbare karakter van deze specifieke categorie.

Procedure

Het vertrektraject ten aanzien van amv's start op het moment dat de IND, de politie of de KMar de vreemdeling overdraagt aan de DT&V. De DT&V ontvangt van de IND een overdrachtdossier als de asielaanvraag is afgewezen en de amv ook geen amv-vergunning verleend wordt, bijvoorbeeld omdat geoordeeld wordt dat de amv zelfredzaam is of er adequate opvangmogelijkheden in het land van herkomst of derde land aanwezig zijn, of omdat de amv ongeloofwaardige verklaringen heeft afgelegd. Ook ontvangt de DT&V een overdrachtdossier in het geval de amv-vergunning wordt ingetrokken, bijvoorbeeld omdat inmiddels familie van de minderjarige is gevonden waar de minderjarige naartoe kan terugkeren.

Direct na overdracht van de vreemdeling wordt een regievoerder vertrek toegewezen die samen met de vreemdeling de mogelijkheden voor vertrek gaat voorbereiden met als doel dit zorgvuldig en tijdig te laten plaatsvinden. De nadruk daarbij ligt op het bevorderen van zelfstandig vertrek. Ten aanzien van amv's gebeurt dit door gespecialiseerde regievoerders en in samenspraak met de betrokken ketenpartners, maar ook met voogdijinstelling Nidos. Zo vindt er voor het vertrekgesprek overleg plaats met de voogd om informatie uit te wisselen over de amv en wordt de voogd uitgenodigd aanwezig te zijn bij de vertrekgesprekken. Gedurende het vertrektraject hebben de betrokken ketenpartners oog voor bijzondere situaties als schrijnendheid, medische omstandigheden, buitenschuld en mensensmokkel/-handel. Daarnaast wordt de amv verschillende vormen van ondersteuning bij terugkeer aangeboden. Waar nodig dient de DT&V een aanvraag voor een (vervangend) reisdocument in bij de diplomatieke vertegenwoordiging van het land waarvan wordt aangenomen dat de amv onderdaan is.

De vijf belangrijkste amv herkomstlanden voor het vertrekproces zijn Afghanistan (40% van amv instroom in vertrekproces), Somalië (13% amv instroom), Irak (10% amv instroom), Guinee (3% amv instroom) en Angola (2% amv instroom).

Bijzondere aspecten aan terugkeer amv's

Essentieel onderdeel van de terugkeer van amv's is dat er sprake moet zijn van adequate opvang in het land van herkomst, tenzij geoordeeld wordt dat de amv zelfredzaam is (alleen amv's die 16 jaar of ouder zijn). De adequaatheid van deze opvang wordt naar lokale maatstaven gemeten en wordt in ieder geval aangenomen als:

- in het landgebonden asielbeleid is vastgelegd dat de autoriteiten van het herkomstland zorg dragen voor opvang en begeleiding, of
- in het land van herkomst een familielid of partner aanwezig is die de amv kan opvangen of begeleiden, of
- algemene of particuliere opvanginstellingen beschikbaar en toereikend zijn.

Zodra de amv door IND, de VP of de KMar is overgedragen aan de DT&V, zet de regievoerder vertrek in op het achterhalen (*tracing*) van ouders of familieleden van de amv, tenzij er sprake is van zelfredzaamheid. Dat gebeurt ook als er adequate opvang op voorhand aanwezig is. Het is immers wenselijker dat de amv terugkeert naar familie/kennissen dan naar een opvanghuis. Hiervoor is een gespecialiseerde afdeling verantwoordelijk. Verzoeken tot *tracing* in individuele zaken worden door de DT&V voorgelegd aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken dat het verzoek doorgeleidt naar de Nederlandse ambassade in het betreffende herkomstland.¹ In het geval van Afghanistan wordt een individueel verzoek tot *tracing* direct voorgelegd aan IOM in Afghanistan. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken kan over de mogelijkheden voor adequate opvang aan de DT&V rapporteren met een individueel ambtsbericht. Als er een adequate opvangmogelijkheid gevonden is en de amv beschikt over de benodigde (vervangende) reisdocumenten, wordt de amv door de DT&V tijdens de reis naar het herkomstland begeleid en overgedragen aan de opvanginstantie of familie in het land van herkomst. In het geval van zelfstandig vertrek via de IOM, vindt begeleiding door de IOM plaats.

De terugkeer van amv's die niet zelfstandig willen terugkeren is erg moeilijk. Ten eerste zullen vreemdelingen die niet willen terugkeren het verkrijgen van (vervangende) reisdocumenten tegenwerken. Als gevolg hiervan zullen diplomatieke vertegenwoordigingen minder bereidheid tonen deze te verstrekken. Ook *tracing* wordt in het geval van gedwongen terugkeer zeer moeilijk. Het proces van *tracing* heeft alleen kans van slagen als er voldoende aanknopingspunten zijn aan de hand waarvan (veld-)onderzoek ter plaatse kan worden gedaan. Daarvoor is medewerking van zowel de amv als de voogd cruciaal. Als minderjarigen zelf willen terugkeren zullen zij medewerking verlenen aan het traceren van familieleden. Maar een amv die niet wil terugkeren, zal er alles aan doen om dit tegen te werken. Mede daarom zet het Kabinet in op het realiseren van generieke lokale opvangvoorzieningen in belangrijke amv-landen van herkomst. Voor een aantal belangrijke amv herkomstlanden geldt dat adequate opvang (van overheidswege) op voorhand wordt aangenomen. Het gaat daarbij om onder andere, China, Eritrea en Algerije. Door Nederland gefinancierde generieke opvangvoorzieningen voor de terugkeer van amv's zijn aanwezig in de Democratische Republiek Congo (DRC) en Angola. Nederland werkt met een aantal Scandinavische landen aan het realiseren van een opvangvoorziening voor terugkerende amv's in Afghanistan. Naast de primaire levensbehoeften ziet dit project ook op het bieden van opleidingsfaciliteiten en arbeidsbemiddeling. Het realiseren van opvangvoorzieningen en begeleiding in herkomstlanden creëert een toekomstperspectief en kan het draagvlak voor terugkeer bij zowel de jongeren zelf als de autoriteiten van de herkomstlanden bevorderen.

Buitenschuldbeleid voor amv's

Uitgangspunt van het terugkeerbeleid is dat in beginsel alle vreemdelingen kunnen terugkeren naar hun land van herkomst. Desalniettemin kunnen zich bijzondere situaties voordoen waarin een vreemdeling buiten zijn schuld niet uit Nederland kan vertrekken omdat hij de benodigde reisdocumenten niet kan bemachtigen, terwijl er geen twijfel bestaat omtrent de door hem verstrekte gegevens over zijn identiteit en nationaliteit.

¹ Indien in het betreffende land zelf geen Nederlandse ambassade aanwezig is, wordt het verzoek voorgelegd aan de ambassade die voor het betreffende land verantwoordelijk is.

Voor amv's is aangepast beleid van toepassing. Een uitgeprocedeerde amv kan in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning op grond van het beleid ten aanzien van vreemdelingen die buiten hun schuld niet uit Nederland kunnen vertrekken. Voorwaarde is dat hij drie jaar of langer aaneengesloten en verwijderbaar als minderjarige in Nederland heeft verbleven en zijn vertrek uit Nederland in die periode van drie jaar of langer niet is bewerkstelligd. Het is wel van belang dat de amv voldoende heeft meegewerkt aan het onderzoek dat ter fine van zijn terugkeer verricht is naar adequate opvang in zijn land van herkomst of derde land.